

DRŽAVNO TISKARSTVO V LJUBLJANI
Došlo 23. III. 1933

Priloga

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST

Leto 1933.

Ljubljana, 17. marca 1933.

Štev. 3.

21.

Zahvala vernikom ljubljanske škofije.

V Gospodu ljubljeni verniki! Za mojo petdesetletnico ste povsod po škofiji toliko molili, darovali sveta obhajila in najrazličnejša dobra dela za me, Vašega škofa in za moje namene, ki so vsi le Vam v zveličanje, da ne najdem v človeškem jeziku izrazov, s katerimi bi se Vam mogel za vso to ljubezen, vdanost in zvestobo primerno zahvaliti. Vso svojo zahvalo sem položil v presveto Srce Jezusovo, naj se Ono Vam zahvali s svojo neskončno ljubeznijo in vsemogočno milestjo. — Moje molitve in daritve pa bodo kakor doslej tudi zanaprej za Vas, za Vaše duše in Vaše zveličanje. Saj ničesar drugega nočem med Vami kakor to, da bi Vas naučil Jezusa zvesto ljubiti, v sveti veri trdno stati in tako se gotovo večno zveličati. To je edini namen, ki ga imam pri vsem delu in vseh skrbih, za ta namen moram delati in, če treba, tudi življenje dati.

Mnogo ste molili za me vsi, otroci in odrasli, a glejte, molitev ima čudno moč. Ne pomaga samo tistemu, za katerega molite, ampak je v blagoslov in milost prav posebno tistemu, ki moli. Tako niste samo škofu in škofiji božje pomoči sprosil, marveč tudi sebi ste pridobili obilo milosti in bagoslova za življenje in za smrt. Ne nehajte moliti drug za drugega! Vsak dan naj nas molitev združuje pred prestolom božjim in v ljubezni Jezusovi, da bo nadnaravna duhovna vez iz molitve vezala naše duše v neločljivo edinost z Bogom, z Jezusom, našim Odrešenikom in bodočim Sodnikom.

Ostanite vedno zvesti svoji veri in svete katoliški Cerkvi. Ona nam je nezmotljiva učiteljica in najvarnejša voditeljica. Dokler živite po naukih svete Cerkve, ste gotovo na pravi poti k večni sreči. Oklenili ste se z vneto ljubeznijo Cerkve, papeža in škofa svojega, le držite se jih vztrajno in neupogljivo, da Vas in Vaših otrok nihče ne bo mogel odtrgati od neporušljive skale edino zveličavne katoliške Cerkve. Ljubezen do Cerkve in do Kristusa, ki v Cerkvi živi in deluje, ostani Vam sveta dediščina v vseh razmerah življenja, da boste mogli govoriti s sv. Pavlom: »Kdo nas bo ločil od ljubezni Kristusove? Nadloga ali stiska ali preganjanje ali lakota ali nagota ali nevarnost ali meč?« — »Prepričan sem, da nas ne smrt ne življenje... ne kaka druga stvar ne bo mogla ločiti od ljubezni božje, ki je v Kristusu Jezusu, Gospodu našem« (Rim 8, 35—39).

V živi veri in zvesti ljubezni leži zmaga zoper vse grešno, hudo in bridko, kar je sovražnik božji vsejal na njivo človeških src. S svetim Pavlom Vas prosim: »Bodite torej, ljubi bratje moji, stanovitni, neomahljivi in vedno odlični v delu Go-

spodovem, ker veste, da Vaš trud ni prazen v Gospodu« (1 Kor 15, 58).

Trajen dokaz moje hvaležnosti pa bodi škofovski blagoslov, katerega vsak večer podelim vsem družinam in vsem posameznim vernikom škofije — in ta blagoslov troedinega Boga naj varuje, čuva in ohranja Vas vse v milosti Sv. Duha.

V Ljubljani, dne 15. marca 1933.

† Gregorij,
škof.

Opomba: Ta zahvala naj se prebere vernikom s prižnice.

22.

Papež o cerkveni umetnosti.

(A. A. S. 1932 str. 355 i. d.)

O priliki svečane otvoritve nove vatikanske pinakoteke dne 27. oktobra 1932 je imel papež Pij XI. po poklonitvenem govoru generalnega direktorja papeških muzejev in galerij, prof. Bartolomeja Nogara, govor, v katerem je spregovoril o cerkveni umetnosti sledeče važne besede:

»Tako veliko število umetnin, nesporno in večno lepih, kakor te, ki si jih hočemo na hitro ogledati in občudovati, dela, ki so skoraj vsa globoko navdihnjena od religiozne misli in religioznega čuvstva, da se zde, kakor je bilo dobro rečeno, zdaj preproste in goreče molitve, zdaj svečane himne vere, zdaj spet visok polet duše in resnično zmagoslavje nebeške in božje slave; ta številna in tako različna dela nam vzbujajo misli (tako rekoč z nepremagljivo silo nasprotja) na gotova druga tako zvana dela religiozne umetnosti (d' arte sacra), ki, kakor se zdi, ne jemljejo svetih predmetov, da bi jih pravilno predočevali, ampak jih potvarjajo do karikature, da še več, do resnične in prave profanacije.

To skušajo zagovarjati v imenu novosti in stvarnosti teh umetniških del.

Toda, kar je novo, kaže le tedaj resničen napredek, če je vsaj tako lepo in dobro, kakor staro; te tako zvane nove umetnine so pa le prevečkrat, če ne naravnost nedostojne, v resnici grde in razodevajo samo nezmožnost ali pa nezadostno pripravo, nezadostno splošno izobrazbo, zlasti nezadostno vajo v risanju, in nezadostno navado na potrpežljivo in vestno delo; če pa ni te priprave ali je je premalo, nastajajo liki, da, bolj pravilno rečem, spake, katerim manjka celo tako iskana novost, ker le preveč spominjajo na figure v rokopisih najtemnejšega srednjega veka: ko so se v vihri barbarstva izgubile stare dobre tradicije in še ni prisijal svit pre-rojenja.

Podobno se dogaja, kadar se ta nova tako zvana religiozna umetnost loti zidave, okrasa ali opreme naših cerkva, ki so bivališča božja in hiše molitve.

Bivališča božja in hiše molitve, to, glejte, je po besedah samega Boga in po besedah od Njega navdihnutih bistveni namen

in smoter svetih zgradb. To je dvojno najvišje načelo, ki se mora od njega dati umetnost inspirirati in se mu vedno pokoravati, ako se hoče imenovati in biti religiozna in stvarna; v nasprotnem slučaju pa bi ne bila ne stvarna (razumna), kakor ni ne razumna, ne človeška (hočemo reči človeka vredna in odgovarjajoča njegovi naravi) tako zvana amoralna umetnost, ki ali zanikuje svoj bitni namen, ali nanj pozablja, ali ga ne spoštuje, namreč usvrševati človeško naravo, ki je po svojem bistvu pravna.

Iz teh malo temeljnih misli, ki smo se jih bolj dotaknili, kakor razvili, se more dosti jasno spoznati Naša praktična sodba o tako zvani »novi religiozni umetnosti«. To sodbo smo sicer že ponovno naglasili umetnikom in škofom. Naše upanje, Naša vroča želja, Naša volja more edino le biti: pokorščina do kanonične postave, jasno formulirane in sankcionirane tudi v cerkvenem zakoniku, to je: da taka umetnost ne sme v naše cerkve, še manj pa, da bi jo klicali za gradnjo, predelavanje in krašenje cerkva (prim. kan. 1164 § 1, 1279 § 2, 1296 § 3). Vsakemu naprednemu razvoju dobrih in častitljivih tradicij, ki ga je iz srca pozdravljati, pa naj se na široko odpro vsa vrata, razvoju tradicij, ki so v toliko različnih okolnostih in razmerah, socialnih in etničnih, podale tako mogočen dokaz o neizčrpljivih možnostih inspiracij za nove in lepe forme, če so jih le umetniki motrili, študirali in negovali pri dvojni luči: genija in vere.

Zato je dolžnost Naših bratov, škofov, tako po časti božjega poslanstva, kakor tudi po določenih cerkvenega zakonika, dolžnost je, pravimo, škofov v njih škofijah, kakor Naša za vso Cerkev, budno paziti, da se bodo tako važne določbe imenovanega zakonika poslušno izpolnjevale, in da ne pride pod uzurpiranim imenom umetnosti v cerkev nič, kar bi moglo onečastiti svetost cerkva in oltarjev ter begati pobožnost vernikov.

Z velikim veseljem se zato spominjamo, da se je že dalje časa, in tudi v najnovejšem času, iz Naše bližine in daleč od Nas dvignilo ne malo glasov v obrambo dobrih tradicij in v odklonitev ter obsodbo tako očitnih zablod.

Še s posebnim zadovoljstvom se spominjamo omenjenih klicev, ki so izšli iz vrst duhovnikov, škofov, metropolitov in kardinalov, in ki so bili svečanejši, enodušnejši in poučnejši tam, kjer se je pokazala večja potreba za to.«

23.

Svetovna sveta ura

prvi četrtek meseca aprila (6. aprila 1933).

Letos praznujemo 1900 letnico Jezusovega trpljenja. Po ugotovitvah uglednih učenjakov bo vprav dne 6. aprila, na četrtek pred prvim petkom v mesecu, preteklo 19 stoletij od prvega velikega četrtka (13. nizana), ko je naš Zveličar postavil presv. Rešnje Telo in začel svoje odrešilno trpljenje.

V počastitev tega svetega in zveličavnega spomina je sv. Oče papež Pij XI. s pismom na svojega kardinala-vikarja z dne 2. marca odredil, naj

se v vseh rimskih cerkvah proti večeru prvega četrta v mesecu aprilu opravi pred izpostavljenim Najsvetejšim z vso slovesnostjo običajna sveta ura. Da bo sv. Oče s svojimi vernimi otroci v molitvi združen, se bo osebno udeležil svete ure v cerkvi sv. Petra. Papež pa opominja tudi vse škofove in vernike, naj se isti dan združijo z njim vred v sveti uri k iskreni in mogočni molitvi, s katero bi skušali dati presvetemu Srcu Jezusovemu zadoščenje, posebno pa bi molili v ta namen, da bi se one dežele, katere je Jezus Kristus posvetil s svojim življenjem in trpljenjem, vrnilo na pot zveličanja.

Dolžni smo, da sledimo povabilu sv. Očeta in se tudi naša škofija pridruži svetovni sveti uri, da se s tem Jezusu zahvalimo za milost odrešenja in ga prosimo usmiljenja za našo škofijo, za našo domovino in za vse kristjane.

Zato vabim vse župnike, cerkvene rektorje in samostanske predstojnike, da povabijo svoje vernike k številni udeležbi pri sveti uri, katera naj se po navodilu sv. Očeta opravi proti večeru 6. aprila pred izpostavljenim Najsvetejšim. Sv. Oče želi celó, da naj bi, kjer je mogoče, cerkveni govorniki še posebej uvedli vernike v pomen te spominske svete ure.

V krajih, kjer iz kateregakoli razloga ne bi bilo lahko mogoče opraviti sv. uro na prvi četrtek meseca aprila, ali kjer bi na ta dan ne bilo pričakovati primerne udeležbe vernikov, naj se opravi sv. ura v isti namen na veliki četrtek ali veliki petek (pred božjim grobom).

Molitve za sv. uro so najbolji primerne one p. Matteo Crawley-Boevy-a, apostola ustoličenja presv. Srca Jezusovega, in ki so trojne izšle v slovenskem prevodu: 1. Sv. ura: Jetništvo na veliki četrtek, jetništvo na veliki petek; 2. Sv. ura z Marijo; 3. Sv. ura v čast Kristusu Kralju (dobijo se v Karmelu na Selu pri Ljubljani in pri »Ničmanu« v Ljubljani).

V Ljubljani, dne 16. marca 1933.

† Gregorij,
škof.

Odcepitev župnij od ljubljanske škofije.

Sv. konzistorialna kongregacija je z reskriptom z dne 14. marca 1933 št. 193/29 sporočila ljubljanskemu ordinariju, da so glasom apostolske bule z dne 10. februarja 1933 končno veljavno odcepljene od ljubljanske škofije župnije, katerih ozemlja so po mirovnih pogodbah pripadla Italiji, in so bile doslej v administraciji goriškega nadškofa oz. apostolskega administratorja.

Prideljene pa so te župnije sledeče:

Župnija Bela peč — nadškofiji v Vidmu.

Župnije dekanije Idrija, namreč: Črni vrh, Godovič, Gore, Idrija, Ledine, Spodnja Idrija, Vojsko in Zavratac — nadškofiji v Gorici.

Župnije dekanije Vipava, namreč: Budanje, Col, Goče, Lozice, Planina, Podkraj, Podraga, Slap, Šturije, Št. Vid, Ustje, Vipava, Vrabče, Vrhpolje in kuracija Erzelj — nadškofiji v Gorici.

Župnije dekanije **P o s t o j n a**, namreč: Hrenovice (z ekspoziturami Orehek, Razdrto in Ubeljsko), Košana (z ekspozituro Suhorija), Postojna, Senožeče, Slavina (z ekspozituro v Matenji vasi), Studeno, Vreme ter vikariati: Šmihel, Št. Peter na Krasu in Trnje — škofiji v Trstu.

Zanimiva je zgodovina pripadnosti teh župnij. Župnije idrijske dekanije so pripadale goriški nadškofiji do l. 1787, razen župnij Idrija, Spodnja Idrija, Vojsko in Sv. Magdalena na Gorah, ki so pripadle ljubljanski škofiji 5 let pozneje, l. 1792. Sedaj se zopet vračajo k svoji matici. Župnija Bela peč je pripadala ljubljanski škofiji do francoske dobe (1811 do 1814). Takrat je pripadla videmski nadškofiji. L. 1814 je bila vrnjena ljubljanski škofiji. Sedaj je zopet prideljena Vidmu. Župnije vipavske dekanije so pripadle ljubljanski škofiji l. 1831. Po dobrih sto letih se zopet vračajo pod Gorico, kamor so prej spadale. Istotako je z župnijami postojnske dekanije. Po sto letih se vračajo pod Trst, kamor so spadale pred l. 1831.

25.

Sprememba kanonične vizitacije.

V kočevski dekaniji se spremeni že naznanjeni red kanonične vizitacije (Škof. list 1933 str. 12) na sledeči način:

Mozelj v nedeljo, 7. maja,

Spodnji log v nedeljo, 7. maja, popoldne (popoldanska božja služba, birna in vizitacija cerkve).

Ponedeljek, 8. maja, ostane prost.

V Ljubljani, dne 16. marca 1933.

† Gregorij,
škof.

26.

Štev. 385.

Zadržanje oblastev do duhovnikov.

Kakor je znano, so se dogodili slučajji, da so bili duhovniki ne samo kaznovani, ampak tudi s sodelovanjem policijskih organov aretirani. Na tozadevno vlogo episkopata je kr. banska uprava dravske banovine v Ljubljani škofijskemu ordinariatu poslala naslednje sporočilo:

»Škofijskemu ordinariatu

v

Ljubljani.

Gospod minister notranjih poslov me je z razpisom z dne 12. januarja 1933, I. br. 1540 obvestil, da so se na zadnji konferenci episkopata v Zagrebu nekateri gospodje škofi pritoževali zaradi neprijaznega ponašanja pojedinih upravnih oblastev in njihovih organov napram katoliškim duhovnikom in celo zaradi preganjanja duhovnikov.

To je napotilo gospoda ministra, da je izdal z navedenim razpisom upravnim oblastvom navodila, v katerih izvaja:

Izgleda, da gg. škofje niso bili obveščeni o slučajjih posameznih duhovnikov, ki so se pregrešili zoper zakonite predpise in so oblastva vsled

tega proti njim postopala. Čuli so samo, da so bili duhovniki kaznovani, niso pa bili dovolj poučeni tudi o dejanju, ki so ga storili in ki je imelo zakonite posledice, ter so ostali v zmoti morda tudi pod utisom opravičevanja samih prizadetih duhovnikov, češ, da so bili preganjani iz osebnih razlogov, neobjektivno in proti odredbam zakonov.

Vse priznane veroizpovedi so enakopravne ter so državni in drugi javni organi dolžni, da njihove predstavnike uvažujejo, varujejo njihov ugled in jim pomagajo pri izvrševanju njihove dolžnosti, ker je tudi v državnem interesu, da je narod veren in moralen.

Kakor pa je dolžnost državnih organov, da varujejo ugled duhovnikov, tako morajo tudi predstavniki priznanih veroizpovedi paziti na svoje postopanje, da ne pridejo v navzkrižje z zakoni. Zakoni se morajo izvrševati enako proti vsem in tudi proti duhovnikom, ako jih kršijo. Nedvomno tudi veroizpovedi nočejo, da bi njihovi predstavniki grešili proti državnim zakonom ali bili v borbi z državnimi oblastvi kot čuvarji in izvrševalci zakonov, ker bi to nasprotovalo njihovemu bistvu.

Vsled tega sem po odredbi gospoda ministra notranjih poslov naročil vsem podrejenim oblastvom in organom, da postopajo napram predstavnikom priznanih veroizpovedi s potrebnim taktom in uvaževanjem. Duhovniki so narodna inteligenca, ki je v stalnem stiku z ljudstvom in oni morejo mnogo storiti za vzdrževanje ljubezni in reda med ljudmi, za državljansko vzgojo, za narodno edinstvo in državno celoto.

Ako se pa posamezni duhovniki spozabijo in store kazniva dejanja po državnih zakonih, kakor se je na žalost že večkrat zgodilo, se morajo proti njim uporabiti zakonite sankcije. Odrejeno je, da se mora v takih slučajih dejanje nedvomno ugotoviti in potem objektivno uporabiti zakon, a tako, da se pri tem po možnosti varuje duhovniški položaj in ugled.

Odredil sem tudi, da bo o vsakem takem slučaju obveščen pristojni škofijski ordinariat.

Čast mi je o tem obvestiti škofijski ordinariat radi znanja. Prepuščam tamošnji presoji, da v duhu, v katerem je gospod minister notranjih poslov izdal svoj razpis, primerno opozorite tudi duhovščino.

Ban: Marušič l. r.«

To se s tem vsem gg. duhovnikom daje na znanje.

V Ljubljani, dne 16. marca 1933.

† Gregorij,
škof.

27.

Štev. 980.

Zatvoritev cerkvenih prostorov.

Škofijski ordinariat v Ljubljani, dne 27. februarja 1933, štev. 868.

Kr. banski upravi dravske banovine

v

Ljubljani.

Ob razpustu Prosvetne zveze in pri njej včlanjenih prosvetnih društev so se v ljubljanski škofiji zaprle dvorane in drugi prostori, ki so last dotičnih župnih cerkva.

Ker župne cerkve te prostore nujno potrebujejo za duhovno-pastirske namene, zlasti sedaj v postnem času, se prosi kr. banska uprava, da blago-

voli naročiti okrajnim načelstvom, naj zaprte prostore nemudoma otvori
in izroče dotičnim predstojništvom župnih cerkva.

Generalni vikar: Ign. Nadrah l. r.

Kr. banska uprava dravske banovine.

II/2. No. 1145/1.

Ljubljana, dne 4. marca 1933.

Škofijskemu ordinariatu

v

Ljubljani.

Na tamošnji dopis z dne 27. februarja 1933 šte. 868 sporočam, da sem pristojnim prvostopnim oblastvom takoj izdal nalog, da po proverenosti konkretnih slučajev ob zakonskih pogojih nujno ukrenejo potrebno, da ne bodo kršene privatno-pravne pravice.

Ban: Marušič l. r.

28.

Štev. 897.

Uslužbenski davek od štolninskih dohodkov in šolskih nagrad.

Finančno ministrstvo je z določbo z dne 15. septembra 1932, št. 73.767 odredilo, da morajo duhovniki svoje štolninske dohodke (od činodejstev) vsak mesec naznanjati davčni upravi. Z odredbo z dne 18. februarja 1933, št. 775 pa je prejšnjo odločbo spremenilo tako, da se štolninski dohodki prijavljajo le enkrat na leto, in sicer v početku leta razdeljeno po posameznih mesecih. Davek se bo potem preračunil in plačeval mesečno.

Ker velja odredba glede prijave od 15. septembra 1932 dalje, se morajo torej dohodki od štolnine prijaviti od tega dne dalje.

Odločba se glasi:

»Svima Finansijskim Direkcijama.

U raspisu ovog Odeljenja Broj 73.767 od 15. septembra 1932. g., kojim je dato objašnjenje odnosno porezivanja prihoda od svešteničkih činodejstava greškom prepisa je ispalo da sveštenici imaju ova svoja primanja spiskom prijaviti po izmaku svakog meseca i istovremeno platiti otpadajući porez. Ovo se ispravlja time, da sveštenici za ova svoja primanja imaju podnositi prijavu početkom svake godine i u njoj po mesecima iskazati prihod od činodejstava. Na osnovu te prijave imade poreska uprava pošto u sporazumu sa podnosiocem prijave utvrdi prosečnu mesečno vrednost ovakovih prihoda po tablici iz čl. 95 zakona razrezati službenički porez i podnosioca prijave zadužiti u knjizi poslodavaca otpadajućim mesečnim porezom. Naplata ovakog razrezanog i zaduženog poreza ima se vršiti mesečno.

Ako se o prosečnoj osnovici ne bi mogao postići sporazum, može podnosioc prijave tražiti posredovanje više poreske vlasti.

O prednjem izvešćie Direkcija područne si Poreske uprave sa pozivom da se prednjega strogo pridržavaju.«

Škofijski ordinariat je sicer predložil finančnemu ministrstvu z dopisom z dne 12. decembra 1932, št. 4556 predlog, s katerim bi se poslovanje

zelo olajšalo, toda ta še ni upoštevan, zato se je treba vsaj začasno ravnati po odločbi finančnega ministrstva z dne 18. februarja 1933, št. 775.

V Ljubljani, dne 2. marca 1933.

Generalni vikar:
Ignacij Nadrah, l. r.

29.

Razne objave.

Plačilni sezname. Kr. banska uprava dravske banovine v Ljubljani je z dopisom z dne 28. decembra 1932, No. 341/32 sporočila škof. ordinariatu: »Dogaja se, da nekateri župni uradi svojih naročil za plačilne sezname ne naslavlajo pravilno. Vsled tega se dogaja, da pridejo naročila s priloženim denarjem na kak oddelek banske uprave ali celo na Dravsko finančno direkcijo, ki mora potem ugotavljati, kam pošiljka spada. Radi tega se poslovanje po nepotrebem zavlačuje, priložena gotovina je v nevarnosti, da se kje izgubi, na drugi strani pa morajo župni uradi predolgo čakati na dospelost tiskovin. Z ozirom na to se župni uradi vabijo, da v svojem lastnem interesu naslavlajo svoja naročila za plačilne sezname neposredno na »Ekonomat kr. banske uprave dravske banovine v Ljubljani.« Obenem se priporoča, da se naročila vršijo na odrezku poštne nakaznice, s katero se denar pošilja. Vlaganje gotovine v navadno pismo se nikakor ne priporoča. — To se objavlja župnim uradom v vednost in ravnanje.

Voditeljem bratovščine sv. Družine. S številom družin, ki so vpisane v bratovščino sv. Družine, naj se sporoči tudi skupno število članov. N. pr.: V župniji N. je vpisanih leta 1933 v bratovščino sv. Družine družin s člani.

Lesar: Berila in evangeliji. Jugoslov. knjigarna v Ljubljani je znižala ceno Lesarjevim Berilom in evangelijem za nedelje, praznike in imenitnejše godove cerkvenega leta (z dodatkom: Berila in evangeliji na praznike in godove: sv. Petra Kanizija, presv. Srca Jezusovega, sv. Terezije Deteta Jezusa, sv. rožnega venca bl. Device Marije, Kristusa Kralja, sv. Stanislava Kostka, sv. Janeza Križevega), in sicer z rdečo obrezo od 60 na 40 Din in pri zlati obrezi od 70 na 56 Din. Ker ima večina cerkva to knjigo že precej raztrgano ali že deloma nerabno, nove pa si pri tej krizi ne morejo kupiti, jim bo to znižanje dobrodošlo.

30.

Slovstvo.

Kirchenbau, Ratschläge und Beispiele. Von Dr. Ing. Karl Freckmann. Leks. 8°. 152 strani in 132 slik. Herder & Co., Freiburg im Breisgau 1931. Cena: broš. RM 9.—, v platno vez. RM 10.80. — Dasi je ta knjiga izšla že pred dvema letoma, bo vendar koristno, če jo naznanim tudi našim duhovnikom. Vsebino pove že naslov knjige. Dušnim pastirjem, ki morajo zidati cerkev, podaja nasvete in na izvršenih novejših cerkvenih stavbah pokazuje, kaj je dobro, kaj manj priporočljivo. —

Knjig, ki obravnavajo to stvarino, je bilo spisanih pred svetovno vojno precej. Izmed več ali manj znanih naj navedem sledeče: Jakob, Die Kunst im Dienste der Kirche, zadnja izdaja l. 1901; Gerhardy, Ratschläge über kirchliche Gebäude, 1913²; Heckner, Praktisches Handbuch der kirchl. Baukunst, 1897³; Gurlitt, Kirchen (Handbuch der Archit.) 1906; Kuhn, Dr. P. Albert, Die Kirche, ihr Bau etc. 1920⁴. Izmed naštetih imata trajno vrednost Gurlitt in Kuhn. — Po spremenjenih razmerah zlasti zaradi nove povojne arhitekture je bila nova in praktična knjiga jako potrebna. Tej potrebi je ustregel dr. ing. Freckmann. Naj še povem, da je knjiga spisana na pobudo kardinala Bertrama, nadškofa breslavskega. — Kdor zida, si naloži veliko skrb. Čim važnejša pa je stavba, tem večja skrb in odgovornost. To velja v podvojeni meri za cerkvene stavbe. Saj cerkve se zidajo navadno za stoletja. Koliko je pri tem truda, skrbi in odgovornosti, vedo oni še živeči naši dušni pastirji, ki so zidali cerkve, o rajnih pa govore kronike. Mnogo je vprašanj, ki jih je treba pravilno rešiti še pred gradnjo, kar imenujemo gradbeni program. O vsem tem mora biti duhovnik zadostno poučen. Rajni generalni vikar, prelat Janez Flis piše v svoji žal že redki in skoraj pozabljeni knjigi »Stavbinski slogi« iz l. 1885, v tej prvi tovrstni slovenski knjigi, v poglavju o zidanju novih cerkva str. 159 sledeče: »Pri zidanju novih cerkva se zlasti pokaže, kako potrebno je duhovniku, da o tem razume vsaj nekoliko, da ni čisto neveden v stavbarstvu, sicer bi bil popolnoma odvisen od laikov, bi jim moral prepustiti čisto vse. Duhovnik najboljše pozna duha katoliškega bogočastja in njegove potrebe. Naj torej nikoli ne prepušča vsega laikom, če so še tako zvedeni.« — Freckmannova knjiga obravnava s praktičnega stališča vsa gradbena vprašanja. Govori o pripravi za zidavo, o načrtu, izračunavanju velikosti cerkve (formula), o arhitektu, o notranjščini, o gradivu, o raznih novejših gradbenih tehnikah, o fasadah, o okolici cerkva. Slednjič podaja navodila za oddajo del. — O knjigi moram reči, da je res vseskozi praktična, jasna v izražanju, temeljita, pravična in trezna v sodbi zlasti glede tako zvane »moderne« arhitekture. Vidi se, da si je pisatelj kot okrožni stavbni svetnik (Arnsberg na Westfalskem) pridobil mnogokušenj, je pa tudi sam izvršujoč arhitekt cerkvenih stavb. Dobro se tudi zaveda, kaj bodi cerkev: hiša božja in hiša molitve. Knjigi dodane slike so poučne in imajo še večjo vrednost, ker je pri sliki oziroma načrtu vsake cerkvene stavbe navedena doba zidanja, arhitekt, velikost cerkve in stroški. Dasi naj daje knjiga praktične nasvete, je neizogibljivo, da se dotika tudi estetske strani, posebej v odstavkih: Raumgestaltung, Hell und Dunkel, Formen und Moden, Weg und Ziel. Saj praktični bodo le nasveti, ki temelje na poznanju namena cerkvenih stavb. Kar piše pisatelj tudi v teh oddelkih knjige, se more skoraj vse podpisati. Omeniti hočem še en stavek, ki bi po mojem mnenju potreboval poprave. Str. 31 piše pisatelj: »Eine große Raumzäsur, ein wichtiger Einschnitt wird freilich immer gefordert werden müssen: die Abtrennung des Chores. Alle Bemühungen und Ausführungen neuester Zeit, das Schiff in der gleichen Breite bis zur Rückwand des Chores durchlaufen zu lassen, sind dem Wesen katholischer Liturgie fremd und können auch ästhetisch nicht befriedigen.« Prvi stavek drži, drugi bi se pa pravilneje glasil: Alle Bemühungen... das Presbyterium vom Volksraum nicht abzusondern und nicht eigens zu gestalten, sind... Svetišče namreč more imeti isto širino kakor ladja in jo ima v prav mnogih primerih. Naj omenim le našo najstarejšo datirano (1420) gotsko cerkev v Pletrijah. Le ločeno bodi svetišče od prostora za vernike. Postavitev velikega oltarja v ladjo pa napravlja marsikake neprilike pri liturgiji.

Knjigo priporočam gg. duhovnikom, dasi morda ni nevarnost, da bi kdo v doglednem času moral poskrbeti za novo cerkev. Toda treba je vendar od časa do časa kaj preurediti. Tudi za te primere je najti v knjigi važnih nasvetov. Vsaj vse dekanijske knjižnice naj bi si omislile to knjigo.

J. D.

Don Krsto Stosić: Čisto sree. Šibenik 1933. Samozaložba. — Knjižica je namenjena predvsem odrasli mladini obojega spola. Priporočamo.

31.

Štev. 1141.

Konkurzni razpis.

S tem se razpisuje izpraznjeni kanonikat kolegiatnega kapitlja v Novem mestu.

Pravilno opremljene prošnje je nasloviti in poslati na škof. ordinariat v Ljubljani.

Rok za vlaganje prošenj se zaključi 1. maja 1933.

V Ljubljani, dne 17. marca 1933.

† Gregorij,
škof.

32.

Škofijska kronika.

Umeščen je bil dne 8. marca 1933 na župnijo Hinje Franc Kolence, upravitelj te župnije.

Podeljena je župnija Vače Ant. Porenti, upravitelju te župnije.

Imenovani so bili: Dr. Pavel Simončič, vikar v Kranju, za vikarja-substituta (can. 474) župniku v Kranju; Franc Klopčič, kaplan v Kočevju, za ekskurendo-upravitelja župnije Banjaloka in p. Edvard Vogrin, O. Cap., za uršulinskega kaplana in kateheta v Škofji Loki.

Premeščen je bil: Janko Žagar-Sanaval, uršulinski kaplan in katehet v Škofji Loki, za kaplana na Jesenice.

Umrli je Josip Plantarič, kanonik kolegiatnega kapitlja v Novem mestu, dne 15. marca 1933 v starosti 66 let. Naj v miru počiva!

Škofijski ordinariat v Ljubljani,

dne 17. marca 1933.

† GREGORIJ,

škof.

Jože Jagodic,
v. d. ravn.

Vsebina: 21. Zahvala vernikom ljubljanske škofije. — 22. Papež o cerkveni umetnosti. — 23. Svetovna sveta ura. — 24. Odcepitev župnij od ljubljanske škofije. — 25. Sprememba kanonične vizitacije. — 26. Zadržanje oblastev do duhovnikov. — 27. Zatvoritev cerkvenih prostorov. — 28. Uslužbenski davek duhovnikov. — 29. Razne objave. — 30. Slovstvo. — 31. Konkurzni razpis. — 32. Škofijska kronika.

Izdajatelj: Škofijski ordinariat (Ignacij Nadrah). — Odgovorni urednik: Jože Jagodic.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.